

Na osnovu člana 134 stav 2. Zakona o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata ("Službeni list SRJ", br. 47/06 i člana 28. Pravilnika o uslovima za obavljanje delatnosti brokersko-dilerskog društva, osnivač GOODWIN CONSULTANTS LLC, USA 16192 Costal Highway, Lewes, Delaware 19958 Country of Sussex, u funkciji skupštine Brokersko-dilerskog društva "PLATFORMA" a.d. Beograd, ul. Prizrenska 6/II, dana 11/12/2006, sa izmenama i dopunama od 05.03.2007.godine usvojio je sledeća

**PRAVILA POSLOVANJA
BROKERSKO-DILERSKOG DRUŠTVA
"PLATFORMA" a.d.
BEOGRAD
(prečišćen tekst)**

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Pravilima poslovanja Brokersko-dilerskog društva (u daljem tekstu: Pravila poslovanja) utvrđuju se opšti uslovi poslovanja Brokersko-dilerskog društva (u daljem tekstu: Društvo) kad obavlja brokersku delatnost i uređuju se naročito:

- 1) vrste poslova koje obavlja Društvo i uslovi i način njihovog obavljanja,
- 2) vrste naloga klijenata, način i redosled njihovog izvršenja,
- 3) međusobna prava i obaveze Društva i njegovih klijenata,
- 4) druga pitanja o radu ovog brokersko-dilerskog društva u skladu sa Zakonom o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata (u daljem tekstu: Zakon).

**VRSTE POSLOVA KOJE OBAVLJA DRUŠTVO
I USLOVI I NAČIN NJIHOVOG OBAVLJANJA**

Poslovi i delatnosti

Član 2.

U skladu sa odredbama Zakona o klasifikaciji delatnosti i registru jedinica razvrstavanja ("Službeni list SRJ", br. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98 i 74/99), Društvo obavlja sledeće delatnosti:

Podgrupa 67120 - Posredovanje na finansijskom tržištu u korist drugih i aktivnosti u vezi sa tim

Delatnosti brokersko-dilerskog društva koje obavlja Društvo u skladu sa odredbama člana 124. stav 1. Zakona o tržištu hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata - "Službeni glasnik RS", br. 47/2006 – (u daljem tekstu: Zakon) su:

- 1) posredovanje u kupovini i prodaji hartija od vrednosti i kupovina i prodaja hartija od vrednosti u svoje ime, a za račun nalogodavca, odnosno u ime i za račun nalogodavca – brokerski poslovi,
- 2) kupovina i prodaja hartija od vrednosti i drugih finansijskih instrumenata u svoje ime i za svoj račun, radi ostvarivanja razlike u ceni (dilerski poslovi);
- 3) pružanje savetodavnih usluga u vezi s poslovanjem hartijama od vrednosti – poslovi investicionog savetnika;

Odredbe o delatnosti Društva koje se odnose na poslovanje hartijama od vrednosti, odnose se i na finansijske derivate.

Član 3.

U okviru delatnosti iz člana 2. ovih pravila, Društvo može obavljati i kastodi poslove iz člana 181. stav 1. Zakona, izuzev poslova iz člana 181. stava 1. tačke 2. i tačke 8 Zakona i to:

1. otvara i vodi račune hartija od vrednosti kod Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti u ime i za račun zakonitih imalaca hartija od vrednosti – svojih klijenata (vlasnički račun hartija od vrednosti),
2. izvršava naloge za prenos prava iz hartija od vrednosti i naloge za upis prava trećih lica na hartijama od vrednosti i stara se o prenosu prava iz tih hartija,

3. stara se o naplati potraživanja od izdavalaca po osnovu dospelih hartija od vrednosti, kamata i dividendi za račun zakonitih imalaca tih hartija i stara se o ostvarivanju drugih prava koja pripadaju zakonitim imalcima hartija od vrednosti klijentima Društva,
4. pruža usluge pozajmljivanja hartija od vrednosti,
5. obaveštava akcionare o godišnjim skupštinama akcionarskih društava i zastupa ih na tim skupštinama,
6. stara se o izvršavanju poreskih obaveza zakonitih imalaca hartija od vrednosti klijenata Društva,

Član 4.

Društvo svoju delatnost obavlja, po dobijanju dozvole za obavljanje delatnosti na organizovanom tržištu od strane Komisije za hartije od vrednosti, a po ispunjenju uslova u pogledu kadrovske i organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti i drugih uslova u skladu sa Zakonom i aktom Komisije za hartije od vrednosti.

Društvo može u toku svog postojanja menjati svoje delatnosti u skladu sa odredbama Zakona.

Član 5.

Društvo obavlja trgovinu hartijama od vrednosti javnom ponudom na organizovanom tržištu (berzanskom i vanberzanskom), ako Zakonom nije drugačije određeno.

Društvo u pravilu obavlja trgovinu hartijama od vrednosti po metodi kontinuiranog trgovanja, na aukcijama ili po drugim metodama koje su propisane pravilima poslovanja berze ili drugog organizatora tržišta (u daljem tekstu: organizator tržišta).

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, Društvo može obavljati trgovinu hartijama od vrednosti i van organizovanog tržišta u slučajevima propisanim Zakonom.

Član 6.

Društvo obavlja poslove koji se odnose na trgovinu sledećim finansijskim instrumentima:

- 1) akcijama:
  - običnim,
  - prioritetnim,
- 2) dužničkim hartijama od vrednosti:
  - korporativnim obveznicama (dugoročnim i kratkoročnim),
  - komercijalnim zapisima preduzeća,
  - obveznicama autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave,
  - blagajničkim zapisima Narodne banke Srbije,
  - obveznicama Republike Srbije (dugoročnim i kratkoročnim),
  - državnim zapisima Republike Srbije,
  - obveznicama obezbeđenim imovinom ili potraživanjem određene vrste (hipotekarne obveznice i sl.),
- 3) finansijskim instrumentima koji daju pravo na sticanje drugih hartija od vrednosti, odnosno druge aktive:
  - varantima,
  - pravima bonusa,
  - pravima upisa,
- 4) finansijskim derivatima:
  - fjučersima,
  - opcijama,
  - svopovima,
- 5) drugim finansijskim instrumentima uvedenim u šifarnik vrsta hartija od vrednosti i utvrđenim od strane nadležnog regulatornog tela u skladu sa odredbama Zakona.

Član 7.

Ugovori o pružanju usluga u vezi sa hartijama od vrednosti su:

- 1) ugovori o obavljanju brokerskih poslova: – ovim ugovorom Društvo se obavezuje da će nastojati naći i dovesti u vezu sa nalogodavcem lice koje bi s njim pregovaralo o zaključenju ugovora o prodaji hartija od vrednosti, a nalogodavac se obavezuje da će za to platiti proviziju u skladu sa tarifom Društva,
- 2) ugovor o vođenju računa hartija od vrednosti – ovim ugovorom Društvo se obavezuje da će kod Centralnog registra hartija od vrednosti otvoriti račun hartija od vrednosti za klijenta i na tom računu u ime i za račun klijenta voditi stanje hartija od vrednosti i izvršavati naloge za prenos prava iz hartija od vrednosti između računa imalaca hartija od vrednosti i naloge za upis prava trećih lica na hartijama od vrednosti klijenata, a klijent se obavezuje da će za to platiti proviziju u skladu sa tarifom Društva,
- 3) ugovor o obavljanju korporativnih radnji - ovim ugovorom Društvo (korporativni agent) se obavezuje da će kod Centralnog registra hartija od vrednosti preduzeti radnje za dodelu CFI koda i ISIN broja i obavestavati akcionare o skupštinama akcionara, mogućnosti zastupanja akcionara po osnovu zastupničke izjave i ponudi za preuzimanje akcija, a klijent se obavezuje da će za to platiti proviziju u skladu sa tarifom Društva,
- 4) ugovor o zastupanju na skupštinama akcionarskih društava – ovim ugovorom Društvo se obavezuje da će klijenta koji poseduje akcije sa pravom glasa određenog akcionarskog društva zastupati na skupštini tog društva na osnovu punomoćja koje se daje za svaku skupštinu posebno, na način i pod uslovima utvrđenim zakonom i statutom tog društva, a klijent se obavezuje da će za to platiti proviziju u skladu sa tarifom Društva.
- 5) ugovor o zajmu hartija od vrednosti – ovim ugovorom Društvo se obavezuje da će predati u svojinu zajmoprimcu određenu količinu hartija od vrednosti, a zajmoprimac se obavezuje da mu vrati posle izvesnog vremena istu količinu hartija od vrednosti istog izdavaoca i iste vrste i klase, odnosno serije,

BROKERSKI POSLOVI

Član 8.

Društvo pruža usluge klijentima na osnovu zaključenog ugovora u pisanom obliku kojim se regulišu njihova međusobna prava i obaveze u obavljanju pojedinih usluga iz delatnosti Društva (u daljem tekstu: ugovor sa klijentom).

Ugovorom sa klijentom utvrđuje se iznos provizije, odnosno naknada koju klijent plaća za usluge koje su predmet ugovora do maksimalnog iznosa utvrđenog Pravilnikom o tarifi Društva, kao i način na koji se u slučaju promene Pravilnika o tarifi u odnosu na Pravilnik koji je važio u vreme zaključenja ugovora može primeniti važeći Pravilnik.

Ugovor sa klijentom obavezno sadrži odredbu da je sastavni deo ugovora izjava klijenta koja se daje na propisanom obrascu Komisije za hartije od vrednosti sledećeg sadržaja:

- da su mu pre zaključenja ugovora bila dostupna Pravila poslovanja Društva i da je upoznat sa njihovim sadržajem;
- da je upoznat sa Pravilnikom o tarifi Društva;
- o njegovom predznanju i iskustvu u obavljanju poslova u vezi sa hartijama od vrednosti i drugim finansijskim instrumentima na finansijskom tržištu.

Društvo, na osnovu izjave klijenta o njegovom predznanju i iskustvu, sastavlja izjavu o upozorenju klijenta:

- o mogućim rizicima koji mogu proisteći iz trgovine određenim hartijama od vrednosti;
- ako bi realizacijom primljenog kupovnog naloga nastala obaveza objavljivanja ponude za preuzimanje ili gubitak prava glasa prema odredbama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava.

Izjava Društva iz stava 1. ovog člana daje se klijentu na propisanom obrascu Komisije za hartije od vrednosti.

Član 9.

Društvo je dužno da sa klijentom zaključi ugovor o obavljanju brokerskih poslova pre prijema i izvršenja prvog naloga klijenta.

Društvo prima i izvršava naloge klijenata u skladu sa ugovorom o obavljanju brokerskih poslova.

Društvo može izvršavati naloge klijenata preko drugog brokersko-dilerskog društva uz saglasnost klijenta, osim u periodu kada je rešenjem Komisije privremeno zabranjeno obavljanje poslova Društvu.

Član 10.

Društvo je dužno da, pre prijema naloga za kupovinu ili prodaju hartija od vrednosti, upozna klijenta sa svim okolnostima koje su od značaja za donošenje odluke u vezi kupovine ili prodaje hartija od vrednosti, kao što su trenutna cena i ranija kretanja cena tih hartija, njihova likvidnost na tržištu i rizici investiranja u takve hartije od vrednosti.

Društvo je dužno da:

- 1) svoje obaveze prema klijentima izvršava u skladu sa dobijenim nalogom, vodeći računa o interesima klijenata i poštujući pozitivne propise, pravila poslovanja i opšte i poslovne etičke principe,
- 2) upozori klijente i druga lica na zabranu manipulativnog ponašanja na tržištu i zabranu širenja neistinitih informacija, kad uoči da bi izvršenje određenog naloga klijenta predstavljalo radnje koje po Zakonu imaju obeležja manipulativnog ponašanja, odnosno širenja neistinitih informacija,
- 3) upozori klijente o pravnim i materijalnim nedostacima u vezi trgovine hartijama od vrednosti koje su predmet naloga, a koje uoči u toku ili nakon izvršenja tog naloga.

MEDJUSOBNA PRAVA I OBAVEZE KLIJENTA I DRUŠTVA

Klijent

Član 11.

Klijent Društva može biti svako domaće i strano pravno i fizičko lice.

Bliže uslove za sticanje statusa klijenta Društva može utvrditi Direktor društva posebnim aktom, s obzirom na vrstu klijenta (domaće ili strano lice, pravno ili fizičko lice) i vrstu ugovora koji se namerava zaključiti.

Društvo je dužno da vodi evidenciju svojih klijenata na uredan i ažuran način.

Član 12.

Pre zaključenja ugovora sa Društvom, klijenti su dužni da Društvu stave na uvid isprave i drugu dokumentaciju na zahtev Društva, a na osnovu kojih Društvo može izvršiti identifikaciju klijenta i utvrditi da li su ispunjeni uslovi za izvršenje posla koji je predmet ugovora, a naročito:

- 1) ime odnosno naziv i adresu odnosno sedište klijenta;
- 2) matični broj (JMBG/MB) ili drugi identifikacioni broj za strana pravna ili fizička lica;
- 3) poreski identifikacioni broj za domaće pravno lice i za strano pravno i fizičko lice;
- 4) broj novčanog računa i naziv banke kod koje se vodi;
- 5) broj vlasničkog računa hartija od vrednosti;
- 6) druge podatke koji su neophodni za izvršenje posla.

Klijent Društva – pravno lice i dužno je da u pisanoj formi, odmah po nastaloj promeni, obavesti Društvo o:

- 1) izmenama, odnosno dopunama akta o osnivanju i statuta,
- 2) promeni rukovodioca i drugih lica ovlašćenih za poslovanje sa Društvom,
- 3) statusnim promenama,
- 4) dobijanju, odnosno prestanku statusa klijenta kod drugog berzanskog posrednika,
- 5) povećanju, odnosno smanjenju osnovnog kapitala,
- 6) promeni većinskih vlasnika,
- 7) kada je klijent postao insolventan,
- 8) kada je nad klijentom pokrenut postupak prinudnog poravnanja, stečaja ili likvidacije,
- 9) drugim podacima bitnim za poslove koje Društvo obavlja za račun klijenta.

Član 13.

Klijent brokersko-dilerskog društva dužan je da pre davanja naloga:

- 1) ima otvoren vlasnički račun hartija od vrednosti kod člana Centralnog registra;
- 2) ima otvoren novčani račun kod banke člana Centralnog registra,;
- 3) ovlasti brokersko dilersko društvo da u skladu sa datim nalogom vrši prenos i upis prava iz hartija od vrednosti na vlasničkom računu klijenta, odnosno da vrši isplate i uplate na novčani račun klijenta.

Ovlašćenje iz stava 1. tačka 3. ovog člana može biti:

- 1) sadržano u ugovoru o obavljanju brokerskih poslova, kad taj ugovor sadrži i bitne elemente ugovora o vođenju računa hartija od vrednosti,
- 2) dato u posebnom ugovoru o vođenju računa hartija od vrednosti;
- 3) dato na osnovu drugog pravnog posla.

Član 14.

Klijent je dužan da Društvu plati brokersku proviziju ili drugu naknadu po osnovu zaključenih poslova kupoprodaje hartija od vrednosti za račun klijenta, kao i drugih izvršenih usluga za klijenta.

Visina brokerske provizije ili druge naknade koju klijent plaća Društvu utvrđuje se ugovorom za određenu vrstu usluge Društva do maksimalnih stopa odnosno iznosa utvrđenih Pravilnikom o tarifi Društva. Kada obavlja poslove kupoprodaje hartija od vrednosti za račun klijenta, u potvrdi o prijemu, odnosno realizaciji naloga precizira se visina provizije za tu transakciju, u skladu sa maksimalnom visinom provizije utvrđenom ugovorom o posredovanju, odnosno zastupanju klijenta.

Vrste naloga

Član 15.

Sadržina naloga utvrđuje se u skladu sa zakonom, drugim propisima i aktima berze na kojoj se trguje hartijama od vrednosti na koje se nalog odnosi.

Osnovne vrste naloga za kupovinu, odnosno prodaju hartija od vrednosti koje prima Društvo su:

- 1) prema vrsti posla:
  - nalog za kupovinu,
  - nalog za prodaju,
- 2) prema ceni:
  - tržišni nalog,
  - nalog sa limitiranom cenom,
- 3) prema vremenu trajanja naloga:
  - dnevni nalog,
  - nalog do dana (u roku trajanja najduže 90 dana),
  - nalog do opoziva (sa rokom trajanja 90 dana).

Pored osnovnih vrsta naloga, Društvo može primiti i druge vrste naloga ako je sadržina tih naloga utvrđena aktom berze na kojoj se trguje hartijama od vrednosti za koje se ti nalozi daju.

Svaka izmena već ispostavljenog naloga vrši se ispostavljanjem novog naloga, na obrascu koji sadrži sve elemente naloga, kao i redni broj i datum naloga koji se menja.

Mesto prijema naloga

Član 16.

Brokerskodilersko društvo je dužno da naloge klijenata prima u poslovnim prostorijama sedišta Društva, mestu obavljanja delatnosti svog organizacionog dela (filijale) i u poslovnim prostorijama drugog pravnog lica koje ne može biti izdavalac hartija od vrednosti za koje se primaju nalozi, na osnovu zaključenog ugovora. Ugovorom zaključenim između Društva i pravnog lica ovlašćenog za prijem naloga uređuju se prava i obaveze ugovornih strana i način obezbeđenja dnevne ažurnosti procesuiranja primljenih naloga.

Predaja naloga pravnom licu iz stava 1. smatra se predajom naloga Društvu.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, brokersko-dilersko društvo može ugovorom ovlastiti drugo pravno lice da u svojim poslovnim prostorijama, u ime i za račun brokersko-dilerskog društva, prima naloge klijenata brokersko-dilerskog društva, s tim da to pravno lice nije izdavalac hartija od vrednosti za koje se primaju ti nalozi.

Pre prijema naloga, brokersko dilersko društvo u poslovnim prostorijama drugog pravnog lica iz stava 1. ovog člana, može zaključivati ugovor o posredovanju u trgovini hartijama od vrednosti, odnosno ugovor o otvaranju i vođenju računa hartija od vrednosti.

Ugovor između brokersko-dilerskog društva i drugog pravnog lica iz stava 1. ovog člana treba naročito da sadrži:

- 1) opis, odnosno oznaku prostorija u kojima će brokersko-dilersko društvo vršiti poslove iz ovog stava (adresa, površina, definisanje da je prostorija odvojena od drugih prostorija pravnog lica, kao i da ispunjava i druge uslove za rad sa klijentima),
- 2) namenu za koju se prostorija isključivo koristi i vreme njenog korišćenja,
- 3) pravo brokersko dilerskog društva da istakne oznaku svoje firme na ulazu u prostoriju i radno vreme,
- 4) pravo klijenata brokersko-dilerskog društva na neometan pristup označenim prostorijama i dr.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da se pridržava sledećih standarda i procedura kada vrš prijem naloga van sedišta:

- 1) da pre otpočinjanja poslova iz stava 1. i 3. ovog člana, u poslovnim prostorijama drugog pravnog lica iz stava 1. i 2. ovog člana objavi obaveštenje u najmanje jednom dnevnom listu koji se distribuira na celoj teritoriji Republike sa naznakom vrste posla, mesta, odnosno adrese poslovnih prostorija, perioda i vremena u kome će se obavljati navedeni poslovi, (što podrazumeva obavljanja tih poslova u kraćem vremenskom periodu samo za konkretan slučaj naveden u javno objavljenom obaveštenju),
- 2) dostavi Komisiji obaveštenje o zaključenju ugovora sa drugim pravnim licem i kopiju javne objave o obavljanju poslova van sedišta pre početka obavljanja tih poslova.
- 3) na poslovnim prostorijama drugog pravnog lica jasno istakne naziv svoje firme i radno vreme sa klijentima,
- 4) poštuje načelo ravnopravnosti klijenata i ostalih prava klijenata propisanih Zakonom i ovim Pravilnikom,
- 5) prijem naloga vrši na isti način i po istom postupku utvrđenom za prijem naloga u svom sedištu (neposredan prijem naloga na obrascu naloga u pisanom obliku ili unosom u informacioni sistem i štampanje naloga u pisanom obliku), s tim da se kao vreme prijema naloga računa vreme kada je nalog primljen u drugom pravnom licu,
- 6) lice, ovlašćeno od strane odgovornog lica brokersko dilerskog društva za prijem naloga, vrši direktni unos naloga u informacioni sistem brokersko-dilerskog društva u sedištu, što podrazumeva elektronsku povezanost (laptop/notebook i internet vezu). Izuzetno, do prevazilaženja problema tehničke prirode ovlašćeno lice brokersko-dilerskog društva može da telefonskom komunikacijom sa sedištem utvrđuje redosled prijema naloga,

Način prijema naloga

Član 17.

Nalog može biti dat u pismenom obliku, neposredno ili putem pošte, telefaksom, telefonom ili elektronskim putem (preko obezbeđenog internet servisa kojim se ne može izmeniti sadržina premljenog dokumenta).

U slučaju kada je nalog dat telefonskim putem, verodostojnost naloga utvrđuje se na osnovu tonskog zapisa (snimka) telefonskog razgovora, ukoliko se koristi uređaj čije tehničke karakteristike snimanja tonskog zapisa obezbeđuju tačnost i pouzdanost, a što podrazumeva kumulativno ispunjenje sledećih uslova:

1. utvrđivanje tačnog vremena prijema naloga (datum, sat i minut);
2. identifikaciju broja telefona sa koga je nalog dat;
3. tačnu identifikaciju klijenta koji je ispostavio nalog

Snimak telefonskog datog naloga društvo je dužno da čuva u elektronskom formatu na odgovarajućem mediju, koji omogućava jasnu i preciznu reprodukciju istog, najmanje dve godine od dana ispostavljanja datog naloga u informacioni sistem organizatora tržišta.

Sadržina naloga

Član 18.

Nalog sadrži:

- 1) podatke o prijemu naloga (redni broj naloga, mesto, datum, vreme (sat i minut) i način prijema naloga, broj ugovora);
- 2) podatke o klijentu
  - ime, i prezime/naziv klijenta;
  - adresa/ sedište, matični broj,
  - broj vlasničkog računa hartija od vrednosti klijenta sa oznakom člana Centralnog registra kod koga se vodi) ili broj zbirnog kastodi računa hartija od vrednosti (sa oznakom kastodi banke)
  - broj novčanog računa klijenta (sa oznakom poslovne banke – člana Centralnog registra kod koga se vodi);
- 3) podaci o nameravanoj transakciji:
  - vrsta naloga (kupovni ili prodajni);
  - vrstu naloga s obzirom na način na koji je određena cena (tržišni ili limit sa navođenjem cene)
  - vrstu naloga prema vremenu važenja naloga (dnevni, do dana i do opoziva, sa navođenjem datuma važenja)
  - CFI kod i ISIN broj hartija od vrednosti, nominalna vrednost
  - količina (broj) hartija od vrednosti i cena izražena u valuti;
- 4) podaci o tržištu:
  - organizator tržišta (naziv i matični broj)
  - metod trgovanja
- 5) iznos provizije (brokersko dilerskog društva, organizatora tržišta, Centralnog registra)
- 6) naznaku da je nalogodavac upoznat i da su mu jasni svi elementi naloga, a naročito način obračuna naknada i troškova koje mora platiti za izvršenje naloga;
- 7) potpis klijenta i ovlašćenog lica brokersko-dilerskog društva.

Opoziv naloga sadrži:

- 1) podatke o prijemu naloga kojim se opoziva dati nalog(redni broj naloga, mesto, datum, vreme (sat i minut) i način prijema naloga;
- 2) podatke o klijentu
  - ime, i prezime/naziv klijenta;
  - adresa/ sedište, matični broj,
- 3) podatke o nalogu koji se opoziva redni broj naloga, mesto, datum, vreme (sat i minut) i način prijema naloga potpis klijenta i ovlašćenog lica brokersko-dilerskog društva.
- 4) potpis klijenta i ovlašćenog lica brokersko-dilerskog društva

Svaka izmena već ispostavljenog naloga u pogledu cene ili količine HOV vrši se ispostavljanjem novog naloga.

Pokrivenost naloga

Član 19.

Pre ispostavljanja naloga u informacioni sistem organizatora tržišta, društvo je dužno da proveri da li na računu hartija od vrednosti ima dovoljno hartija od vrednosti koje su predmet prodaje, odnosno da li na novčanom računu klijenta ima dovoljno sredstava za izmirenje njegovih obaveza koje bi nastale po osnovu izvršenja naloga za kupovinu hartija od vrednosti.

Potvrda o prijemu naloga

Član 20.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da najkasnije narednog radnog dana od dana prijema naloga, na način predviđen ugovorom, odnosno na način na koji je taj nalog dat ,klijentu dostaviti potvrdu o prijemu naloga, odnosno potvrdu o prijemu izmene naloga ili opoziva naloga.

Potvrda o prijemu naloga sadrži sve elemente propisane za nalog.

Odbijanje i obustava naloga

Član 21.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da odbije izvršenje naloga:

- 1) nalog za kupovinu kada utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava za izmirenje njegovih obaveza koje bi nastale po osnovu izvršenja naloga za kupovinu hartija od vrednosti;
- 2) za prodaju kada utvrdi da na računu hartija od vrednosti klijenta nema dovoljno hartija od vrednosti koje su predmet naloga;
- 3) za kupovinu, odnosno prodaju hartija od vrednosti kad utvrdi da bi izvršenjem takvog naloga bile prekršene odredbe ovog zakona o zabrani manipulacije i zabrani širenja neistinitih informacija, odnosno učinjeno drugo delo kažnjivo po zakonu kao krivično delo, privredni prestup ili prekršaj;

Brokersko-dilersko društvo je dužno da odbije prijem naloga za kupovinu, odnosno prodaju hartija od vrednosti kad je rok za predaju tog naloga radi njegovog izvršenja istekao.

Potvrda o prijemu naloga u slučaju iz stava 1. i 2. ovog člana sadrži i razloge za odbijanje.

Član 22.

Društvo će obustaviti izvršenje naloga za kupovinu, odnosno prodaju hartije od vrednosti u sledećim slučajevima:

- 1) na zahtev klijenta (opoziv naloga u rokovima utvrđenim Pravilima berze)
- 2) na zahtev nadležnog regulatornog tela ili po nalogu nadležnog suda,
- 3) ako dođe do neispunjenja nekog od uslova na osnovu koga je primljen nalog.

Izvršavanje naloga

Član 23.

Izvršenjem naloga smatra se unošenje elemenata ispostavljenih naloga klijenata u centralnu informativnu bazu informacionog sistema organizatora tržišta koji je naveden u nalogu.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da izvršava naloge za kupovinu i prodaju hartija od vrednosti na organizovanom tržištu unosom po redosledu prijema naloga, ukoliko organizovano tržište svojim posebnim pravilima za trgovanje određenom hartijom od vrednosti nije utvrdilo drugačiji redosled izvršavanja naloga.

Kad je klijent dao nalog kao dnevni nalog, brokersko-dilersko društvo je dužno da ispostavi taj nalog u informacioni sistem organizatora tržišta odmah nakon provere pokrivenosti naloga (istog dana prema redosledu prijema naloga), odnosno ako je nalog dat nakon završetka trgovanja, na početku trgovanja prvog narednog radnog dana.

Kada klijent nalogom ne odredi cenu nalog je tržišni i prestaje da važi istekom dana kada je unet u informacioni sistem organizatora tržišta na način propisan stavom 3. ovog člana.

Član 24.

Nalozi klijenata Društva imaju prioritet u izvršavanju nad nalogima osnivača, zavisnog društva, člana uprave ili lica zaposlenog u tom društvu i sa njima povezanih lica ako usled toga ne bi moglo da izvrši istovremeni nalog klijenta za kupovinu ili prodaju iste hartije od vrednosti ili bi mogao da izvrši nalog po uslovima koji su manje povoljni za klijenta.

Pod povezanim licima smatraju se fizička lica povezana sa licima iz stava 2. ovog člana i to braćni drugovi, srodnici u pravoj liniji i srodnici u pobočnoj liniji do drugog stepena srodstva, kao i braćni drugovi tih lica.

Brokersko-dilersko društvo ne sme da izvrši nalog za kupovinu i prodaju hartije od vrednosti za svoj račun ili lica zaposlenog u tom društvu, ako usled toga ne bi moglo da izvrši prethodno ispostavljen nalog klijenta za kupovinu ili prodaju iste hartije od vrednosti ili bi mogao da izvrši nalog po uslovima koji su manje povoljni za klijenta.

Realizacija naloga

Član 25.

Realizacijom naloga smatra se zaključivanje transakcije na organizovanom tržištu ili van organizovanog tržišta.

Nalog može biti realizovan u celosti ili delimično.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da najkasnije narednog radnog dana od dana realizacije naloga, na način predviđen ugovorom, odnosno na način na koji je taj nalog dat, klijentu dostavi obaveštenje o realizaciji naloga koja sadrži:

- 1) redni broj naloga;
- 2) podatke o klijentu
  - ime, i prezime/naziv klijenta;
  - adresa/ sedište, matični broj,
  - broj vlasničkog računa hartija od vrednosti klijenta sa oznakom člana Centralnog registra kod koga se vodi) ili broj zbirnog kastodi računa hartija od vrednosti (sa oznakom kastodi banke)
  - broj novčanog računa klijenta (sa oznakom poslovne banke – člana Centralnog registra kod koga se vodi);
- 3) mesto, datum i vreme (čas i minut) zaključenja transakcije; sa podacima o transakciji:
  - oznaku hartije od vrednosti (izdavalac, vrsta, klasa, odnosno serija, CFI kod i ISIN broj ili druga međunarodno priznata oznaka);
  - vrstu transakcije (kupovina ili prodaja);
  - broj (količinu) hartija od vrednosti;
  - cenu hartija od vrednosti;
  - način izvršenja naloga (nalog je izvršilo to ili drugo društvo, uz navođenje naziva i sedišta tog drugog društva i odgovornosti brokersko-dilerskog društva za izvršenje naloga tog drugog društva);
- 4) iznos provizije (brokersko dilerskog društva, organizatora tržišta, Centralnog registra HOV)
- 5) potpis ovlašćenog lica brokersko-dilerskog društva.

Do realizacije naloga brokersko dilersko društvo može da vrši izmenu naloga ispostavljenih u centralnu bazu informacionog sistema organizatora tržišta u skladu sa pravilima poslovanja tog organizatora.

Izveštavanje klijenta

Član 26.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da izvode stanja i promena na računima hartija od vrednosti klijenata ispostavlja kao izvod iz centralne informacione baze Centralnog registra.

Brokersko-dilersko društvo dužno je da na zahtev klijenta narednog dana od dana prijema tog zahteva dostavi izvod prometa na računu hartija od vrednosti za traženi period i novog stanja na dan dostavljanja tog izvoda.

DILERSKI POSLOVI

Član 27.

Društvo obavlja dilerske poslove kupovinom i prodajom hartija od vrednosti u svoje ime i za svoj račun radi ostvarivanja razlike u ceni.

Dilerske poslove Društvo obavlja na organizovanom tržištu (berzanskom, odnosno vanberzanskom) ili van organizovanog tržišta u skladu sa Zakonom.

U obavljanju dilerskih poslova Društvo poštuje sledeća pravila:

– izvršava naloge svojih klijenata i druge ugovorne obaveze prema klijentima, tako da svoje interese i interese povezanih lica ne stavlja ispred interesa klijenata;

- ne može ispostavljati nalog za kupovinu ili prodaju iste hartije od vrednosti koje su predmet naloga klijenta, pre unosa prethodno ispostavljenog naloga klijenta u informacijski sistem organizatora tržišta;
- upravlja sopstvenim portfeljom hartija od vrednosti na način kojim se obezbeđuje takva adekvatnost kapitala, izloženost riziku i upravljanje likvidnošću koji neće ugroziti izvršavanje obaveza Društva prema klijentima.

Ako Društvo prouzrokuje štetu svojim klijentima, postupanjem suprotno odredbi stava 3. ovog člana ili na drugi način, ono je dužno da tu štetu nadoknadi u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

POSLOVI INVESTICIONOG SAVETNIKA

Član 28.

Društvo je dužno da sa klijentom kome pruža savetodavne usluge zaključi ugovor o obavljanju poslova investicionog savetnika.

Pod savetodavnim uslugama smatra se:

- 1) obaveštavanje klijenata o stanju na tržištu hartija od vrednosti i davanje saveta u vezi kupovine, odnosno prodaje određenih hartija od vrednosti;
- 2) davanje pravnih ili finansijskih saveta iz oblasti korporativnog upravljanja;
- 3) obavljanje tehničke, fundamentalne i druge analize;
- 4) učestvovanje u izradi pravnih i drugih akata i dokumenata;
- 5) obavljanje drugih sličnih poslova za klijenta.

Opšte informacije u cilju upoznavanja zainteresovanih lica sa Pravilima poslovanja Društva, principima rada regulatornog organa i tehnikom funkcionisanja tržišta hartija od vrednosti nemaju karakter savetodavnih usluga u smislu odredbi ovog člana.

Član 30.

Ugovorom o obavljanju poslova investicionog savetnika uređuju se međusobna prava i obaveze Društva i klijenta, a naročito:

- 1) vrsta savetodavnih usluga;
- 2) uslovi i način obavljanja usluga;
- 3) očekivani prinosi i drugi efekti za klijenta;
- 4) iznos naknade i troškova u vezi sa obavljanjem poslova investicionog savetnika;
- 5) druga prava i obaveze ugovornih strana.

KASTODI POSLOVI

Otvaranje i vođenje računa hartija od vrednosti

Član 31.

Društvo je dužno da upozori klijenta o njegovoj obavezi da otvori novčani račun u poslovnoj banci i vlasnički račun hartija od vrednosti u Centralnom registru pre ispostavljanja naloga za kupovinu, odnosno prodaju hartija od vrednosti.

Ugovorom o otvaranju i vođenju vlasničkog računa hartija od vrednosti Društvo se obavezuje da kod Centralnog registra otvori vlasnički račun hartija od vrednosti, u ime i za račun klijenta, a klijent se obavezuje da Društvu za te usluge plati naknadu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva.

Ugovorom iz stava 2. ovog člana utvrđuje se obaveza Društva da:

- 1) kod Centralnog registra otvori vlasnički račun hartija od vrednosti u ime i za račun klijenta;
- 2) vodi stanje na vlasničkom računu hartija od vrednosti klijenta (ažurno evidentira sve promene na tom računu koje nastaju usled kupovine i prodaje hartija od vrednosti i prenosa prava na hartijama od vrednosti koje se vode na računu klijenta);
- 3) dostavlja klijentu stanje, odnosno podatke o prometu na tom računu kao izvod iz centralne informacione baze Centralnog registra.

Član 32.

Prenos prava iz hartija od vrednosti među računima istog imaoca i prenos na račun novog imaoca, kao i upis prava i brisanje prava trećih lica na hartijama od vrednosti, Društvo vrši u ime i za račun svojih klijenata unosom naloga za prenos hartija od vrednosti, odnosno naloga za upis i brisanje prava trećih lica kod Centralnog registra.

Otvaranje i vođenje emisionih računa

Član 33.

Ugovor o vođenju emisionog računa Društvo zaključuje sa izdavaocem hartija od vrednosti u skladu sa Zakonom, Pravilima poslovanja Centralnog registra, drugim propisima i ovim pravilima.

Ugovorom o vođenju emisionog računa Društvo se obavezuje da kod Centralnog registra otvori emisioni račun hartija od vrednosti, u ime i za račun klijenta, a klijent se obavezuje da Društvu za te usluge plati naknadu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva, radi:

- 1) dodele ISIN broja i CFI koda za hartije od vrednosti kojima ove oznake ranije nisu dodeljene;
- 2) vođenja evidencije o izdatim hartijama od vrednosti.

Otvaranje i vođenje depo računa hartija od vrednosti

Član 34.

Ugovorom o vođenju depo računa hartija od vrednosti Društvo se obavezuje da, u ime i za račun klijenta, otvori depo račun hartija od vrednosti kod Centralnog registra, u skladu sa Zakonom, Pravilima poslovanja Centralnog registra i drugim propisima, a klijent se obavezuje da Društvu za te usluge plati naknadu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva.

Klijent iz stava 1. ovog člana može biti:

- 1) ponuđač – saglasno Zakonu o preuzimanju akcionarskih društava,
- 2) izdavalac – u postupku sticanja sopstvenih akcija saglasno Zakonu o privrednim društvima,
- 3) Akcijski fond – radi pridruživanja akcija pojedinačnih akcionara paketu akcija određenog izdavaoca u portfelju Akcijskog fonda, a radi istovremene prodaje putem tendera, odnosno na organizovanom tržištu – saglasno Zakonu o privatizaciji.

Zastupanje akcionara na skupštinama

Član 35.

Ugovorom o zastupanju akcionara na skupštinama akcionarskih društava Društvo se obavezuje da klijenta koji poseduje akcije sa pravom glasa određenog akcionarskog društva zastupa na skupštini tog društva, na osnovu punomoćja koje se daje za svaku skupštinu posebno, na način i pod uslovima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom tog društva, a klijent se obavezuje da za to plati naknadu Društvu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva.

Društvo je dužno da zastupa akcionare na skupštini društva u njihovom najboljem interesu.

Društvo je dužno da akcionare koji mu daju punomoćje upozori na sva ograničenja za takvo zastupanje koja proizilaze iz zakona i drugih propisa.

Drugi poslovi

Član 36.

Ugovorom o obavljanju korporativnih poslova Društvo se obavezuje da izdavaocu dostavlja izvod iz jedinstvene evidencije Centralnog registra za svaku skupštinu akcionarskog društva posebno, odnosno knjigu akcionara sa brojem glasova koji pripada svakom akcionaru, a izdavalac se obavezuje da Društvu za te usluge plati naknadu, u skladu sa Pravilnikom o tarifi Društva.

Ugovorom o obavljanju pojedinih poslova mogu se utvrditi i drugi poslovi Društva, kao što su poslovi u vezi sa izvršavanjem poreskih obaveza zakonitih imalaca hartija od vrednosti klijenata društva, poslovi pozajmljivanja hartija od vrednosti i drugi poslovi u vezi sa sprovođenjem i izvršenjem osnovnog ugovora.

POZAJMLJIVANJE HARTIJA OD VREDNOSTI

Član 37.

Društvo može davati na zajam:

- 1) hartije od vrednosti čiji je zakoniti imalac Društvo;
- 2) hartije od vrednosti čiji je zakoniti imalac klijent sa kojim Društvo ima zaključen ugovor o vođenju računa hartija od vrednosti, pod uslovom da sa tim klijentom zaključi ugovor o opštim uslovima pozajmljivanja hartija od vrednosti ili ugovor o zajmu hartija od vrednosti;
- 3) hartije od vrednosti čiji je zakoniti imalac klijent sa kojim Društvo ima zaključen ugovor o upravljanju hartijama od vrednosti.

Klijent ima pravo da izvrši uvid u stanje hartija od vrednosti koje su predmet ugovora o zajmu i ovo pravo ne može biti ograničeno ugovorom sa Društvom.

Član 38.

Ugovor o opštim uslovima pozajmljivanja hartija od vrednosti ili ugovor o zajmu hartija od vrednosti (u daljem tekstu: ugovor o zajmu) zaključuje se na određeno vreme, a najduže na godinu dana i sadrži:

- 1) naziv i sedište, odnosno ime i prebivalište ugovornih strana;
- 2) naziv i sedište izdavaoca hartija od vrednosti na koje se ugovor odnosi;
- 3) vrstu, klasu, odnosno seriju, CFI kod i ISIN broj ili drugu međunarodno priznatu oznaku hartija od vrednosti;
- 4) količinu hartija od vrednosti koje se mogu pozajmljivati, odnosno koje se uzimaju na zajam;
- 5) međusobna prava i obaveze ugovornih strana;
- 6) odredbe o roku dužini trajanja ugovora;
- 7) vreme na koje se mogu davati na zajam hartije od vrednosti klijenta, odnosno vreme na koje je zaključen ugovor;
- 8) iznos naknade;
- 9) saglasnost klijenta da za vreme trajanja ugovora neće vršiti svoja prava iz hartija od vrednosti na koje se ugovor odnosi;
- 10) ovlašćenje koje klijent daje Društvu da izvrši prenos prava iz hartija od vrednosti na koje se ugovor odnosi;
- 11) datum zaključenja ugovora i potpise ugovornih strana.

Član 39.

Društvo je dužno da klijentu pošalje obaveštenje o realizaciji ugovora o opštim uslovima pozajmljivanja, odnosno ugovora o zajmu hartija od vrednosti, najkasnije narednog dana od dana prenosa hartija od vrednosti sa računa klijenta.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) datum prenosa hartija od vrednosti;
- 2) količinu prenetih hartija od vrednosti;
- 3) vreme na koje su hartije od vrednosti date na zajam odnosno pozajmljene od strane zajmoprimca.

Član 40.

Društvo može za račun klijenta posredovati u zaključenju ugovora o zajmu hartija od vrednosti koje se nalaze na računu upravljanja koji vodi Društvo.

Hartije od vrednosti na kojima je konstituisano pravo zaloge, odnosno čiji je promet ograničen, ne mogu biti predmet ugovora o zajmu.

Član 41.

Po zaključenju ugovora o zajmu, zajmodavac je dužan da izvrši prenos hartija od vrednosti koje su predmet ugovora na vlasnički račun zajmoprimca.

Član 42.

Ispunjenje obaveza od strane zajmoprimca mora biti obezbeđeno davanjem zaloge čija vrednost ne može biti manja od vrednosti pozajmljenih hartija od vrednosti.

Ako tržišna vrednost hartija od vrednosti koje su predmet zaloge padne ispod tržišne vrednosti hartija od vrednosti koje su predmet ugovora o zajmu, zajmoprimac je dužan da dodatno obezbedi ispunjenje svoje obaveze tako da predmet zaloge uvek odgovara vrednosti pozajmljenih hartija od vrednosti.

Ako zajmoprimac o dospelosti ne izmiri svoju obavezu nastalu iz ugovora o zajmu hartija od vrednosti, zajmodavac može odrediti vrednost svog potraživanja na način određen ugovorom na dan zaključenja tog ugovora i prodati predmet zaloge u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.

OBEZBĐENJE NAPLATE POTRAŽIVANJA DUŽNIČKIH HoV

Član 43.

Društvo je dužno da se stara da klijenti - kupci dužničkih hartija od vrednosti naplate od izdavaoca tih hartija nominalnu vrednost, odnosno nominalnu vrednost i kamatu o roku dospeća tih hartija.

U obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana Društvo je dužno da klijentu obezbedi sredstva obezbeđenja od izdavaoca dužničkih hartija od vrednosti od drugog brokersko-dilerskog društva koje obavlja poslove agenta emisije.

U slučaju da Društvo ne može obezbediti sredstva u smislu stava 2. ovog člana, dužno je da o tome obavesti klijenta-kupca pre izvršenja naloga za kupovinu dužničkih hartija od vrednosti.

Član 44.

Pod sredstvom obezbeđenja iz člana 79. ovih pravila podrazumeva se:

- 1) bankarska garancija ili jemstvo;
- 2) akceptirana ili avalirana menica i blanko solo menica;
- 3) realno obezbeđenje: založno pravo na nepokretnostima, hartije od vrednosti koje se mogu prenositi, druge stvari, prava i potraživanja koji mogu biti predmet zaloge saglasno Zakonu o obligacionim odnosima;
- 4) druga sredstva obezbeđenja.

RADNO VREME

Član 45.

Radno vreme Društva je radnim danima od 8:00 do 16:00 časova.

Za vreme vikenda, državnih i verskih praznika mogu se po potrebi organizovati dežurstva, o čemu će klijenti biti obavesteni preko web site-a ili oglasne table Društva

Vreme trgovanja Društva je od 9:30 do 13:00 časova, ukoliko berza na kojoj se trguje ne odredi drugačije.

Izuzetno, direktor Društva može propisati i drukčije radno vreme, odnosno vreme za trgovanje Društva, o čemu će klijenti biti obavesteni preko web site-a ili oglasne table Društva.

NAČIN VOĐENJA JEDINSTVENE EVIDENCIJE O TRGOVINI HARTIJAMA OD VREDNOSTI

Član 46.

Društvo u svom informacionom sistemu vodi jedinstvenu evidenciju o broju primljenih naloga za kupovinu, odnosno prodaju hartija od vrednosti, ceni hartija od vrednosti, poslovima kupoprodaje hartija od vrednosti koje je zaključilo, kao i druge evidencije u vezi trgovine hartijama od vrednosti.

Pored sumarnih, Društvo vodi i posebne evidencije prema vrstama hartija od vrednosti, poslovima zaključenim u berzanskoj i vanberzanskoj trgovini kao i van organizovanog tržišta, vrstama poslova koje obavlja i prema klijentima.

Društvo sačinjava mesečne, periodične i godišnje izveštaje o poslovima kupoprodaje hartija od vrednosti koje je zaključilo u berzanskoj i vanberzanskoj trgovini.

Evidencija iz stava 1. i 2. ovog člana sastoji se od:

- 1) knjiga naloga- dnevna evidencija o svim primljenim nalogima,
- 2) knjiga ugovora - dnevna evidencija svih zaključenih poslova koja sadrži bitne elemente ugovora,
- 3) ostale evidencije potrebne za efikasno obavljanje poslova trgovine.

Knjiga naloga

Član 47.

Brokersko-dilersko društvo je dužno da vodi knjigu naloga prema vremenskom redosledu prijema naloga.

U knjigu naloga unose se sve primljeni nalozi, izmene, opoziv naloga i podaci o realizaciji naloga.

Knjiga naloga se vodi na način kojim se:

- 1) onemogućava naknadna izmena unetih podataka.
- 2) obezbeđuje preglednost i hronologija unetih podataka
- 3) omogućava dobijanje izvoda (za određenog klijenta, po vrsti ugovora, po vrsti hartija, za određeni period, i sl.).

Knjiga naloga sadrži:

- 1) podatke o svim primljenim nalogima:
  - klijenta (sa naznakom vrste ugovora)
  - člana uprave i lica zaposlenog u tom društvu, i povezanih lica
  - samog društva i povezanih lica,
- 2) podatke o realizaciji primljenih naloga (odbijen, potpuno realizovan, delimično realizovan, nerealizovan)

U knjigu naloga unose se svi podaci i to:

- 1) ime brokera koje je uneo primljeni nalog;
- 2) datum i broj zaključenja ugovora sa klijentom i naznakom o vrsti posla
- 3) vrsta računa hartija od vrednosti
  - vlasnički račun hartija od vrednosti klijenta,
  - vlasnički račun hartija od vrednosti brokersko-dilerskog društva i povezanih lica,
  - vlasnički račun hartija od vrednosti člana uprave ili lica zaposlenog u brokersko-dilerskom društvu i povezanih lica,
  - račun upravljanja klijenta;
- 4) mesto prijema naloga:
  - neposredno u prostorijama brokersko-dilerskog društva,
  - neposredno u filijali
  - neposredno van sedišta u prostorijama drugog pravnog lica
  - preko pravnog lica ovlašćenog za prijem, ali ne i za izvršenje naloga ;
- 5) način prijema naloga:
  - u pisanom obliku (neposredno, putem pošte, telefaksom ili elektronskim putem
  - telefonskim putem,
- 6) vrsta naloga prema
  - vrsti transakcije:
    - nalog za kupovinu
    - nalog za prodaju;
  - prema ceni
    - tržišni nalog,
    - limit nalog (nalog sa limitiranom cenom);
  - vremenu važenja naloga
    - dnevni nalog,
    - nalog do dana (uz oznaku se dodaje datum do kada nalog važi),
    - nalog do opoziva (nalog bez ograničenog važenja);
- 7) CFI kod i ISIN broj hartije od vrednosti,
- 8) broj (količina) hartija od vrednosti
- 9) datum i način dostavljanja potvrde o prijemu (izmene ili opoziva) naloga;
- 10) odbijanje prijema, opoziv ili izmena naloga (obeležava se datim oznakama):
  - odbijanje prijema (navesti razlog za odbijanje i datum kad je klijent obavešten o odbijanju),
  - opoziv (navesti dan i sat kad je nalog opozvan),
  - izmena (navesti dan i čas izmene, odnosno redni broj novog naloga);
- 11) izvršenje naloga datum i vreme (dan i sat) kad je nalog unet u informacioni sistem organizatora tržišta i ime brokera

- 12) realizacija naloga: datum i vreme (dan i sat i minut) kad je nalog realizovan;
- 13) način realizacije naloga (zaključenje transakcije):
  - na organizovanom berzanskom tržištu (organizator tržišta i metod trgovanja),
  - na organizovanom vanberzanskom tržištu (organizator tržišta i metod trgovanja),
  - van organizovanog tržišta;
- 14) broj (količina) hartija od vrednosti za koje je nalog realizovan sa naznakom u celosti ili delimično
- 15) cena po kojoj je nalog realizovan.

Član 48.

U okviru jedinstvenog informacionog sistema formira se baza podataka u kojoj se obezbeđuju podaci koji se objavljuju u skladu sa odredbama ovih Pravila.

Član 49.

Klijenti Društva mogu biti neposredno uključeni u jedinstveni informacioni i komunikacioni sistem Društva radi davanja naloga za kupovinu i prodaju hartija od vrednosti i vanberzansku trgovinu hartijama od vrednosti koja se odvija u skladu sa odredbama Zakona, drugih propisa i Pravila poslovanja, a kada to bude tehnički omogućeno.

ETIČKI KODEKS Osnovna načela

Član 50.

Radi obezbeđivanja pravičnog i efikasnog funkcionisanja tržišta hartija od vrednosti, društvo i zaposleni u društvu u svom poslovanju dužni su da se pridržavaju zakonom i podzakonskim aktima propisanih pravila sigurnog i dobrog poslovanja i poštuju načela etičkog kodeksa:

1. **Načelo zakonitosti** – da poslovanje organizuju uz poštovanje svih zakonskih i podzakonskih propisa i akata. Ovo načelo obuhvata i zabranu obavljanja poslova kojima se zloupotrebljavaju povlašćene informacije.
2. **Načelo dužne pažnje** – da u svom radu sa klijentima posluju sa dužnom pažnjom i pravilima profesije. Ovo načelo naročito obuhvata poslovanje sa klijentima na bazi pune informisanosti o samom klijentu, kao i pružanje klijentu svih informacija neophodnih za donošenje investicione odluke na bazi pune informisanosti, uz sagledavanje i poštovanje nivoa informisanosti i znanja klijenata.
3. **Načelo pouzdanosti, poštenja i fer odnosa** - da svoje poslovanje obavljaju uz obezbeđenje odgovarajućeg stepena pouzdanosti i integriteta i da kontakte sa javnošću, klijentima, zaposlenima obavljaju na način koji obezbeđuje pošteno i fer poslovanje. Ovo načelo naročito obuhvata poštovanje prioriteta klijentovih interesa, zaštitu imovine klijenta, pružanje kompletnih i blagovremenih informacija kao i obaveštavanje klijenta o svim realnim i mogućim konfliktima interesa kako bi se obezbedilo fer i objektivno poslovanje sa klijentima. Član uprave i zaposleni u društvu su dužni da izbegavaju sukobe interesa sa klijentom a ukoliko to nije moguće da obezbede pravedan odnos prema klijentu.
4. **Načelo profesionalizma** - da poslovanje obavljaju na profesionalan način koji stvara pozitivnu sliku o njegovoj firmi i profesiji, kao i da održavaju i unapređuju svoje profesionalno znanje. Ovo načelo obuhvata naročito pravila poslovanja koja se odnose na poslovanje sa naložima klijenta, poslovanje sa naložima članova uprave i zaposlenih i sa njima povezanih lica, kao i kontinuiranu edukaciju učesnika u poslovanju.
5. **Načelo poverljivosti** - da obezbede poverljivost podataka o klijentu u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima i drugim aktima berze čiji je društvo član.
6. **Načelo sprečavanja neloyalne konkurencije** – da prilikom zaključenja ugovora sa klijentom obezbedi od klijenta podatak o tome da li je klijent bio u poslovnom odnosu sa drugim brokersko dilerskim društvom, i izvesti to brokersko dilersko društvo o uspostavljanju poslovnog odnosa sa tim klijentom.

Član 51.

Zaposleni u Društvu dužni su da obavljaju svoje poslove u skladu s dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom i da se ponašaju na način koji neće ugrožavati njihov lični ugled i ugled Društva.

Član 52.

Zaposleni u Društvu dužni su da od nadležnog organa Društva pribave pismenu saglasnost za obavljanje dopunskog rada kod drugih lica.

Dopunski rad kod drugih lica ne može da bude iz delokruga rada brokera i ostalih zaposlenih, niti da na bilo koji način bude vezan za obavljanje trgovine na berzi ili vanberzanske trgovine.

Član 53.

Zaposleni u Društvu ne smeju da primaju niti da daju poklone, osim onih koji se daju u marketinške svrhe, uobičajene u poslovnom svetu.

Član 54.

Zaposleni u Društvu dužni su da odmah prijave nadležnom organu Društva ako neko lice prekrši zakon, drugi propis ili Pravila poslovanja.

Privilegovane informacije(INSIDE)

Član 55.

Privilegovana informacija je bilo koja informacija o tačno određenim činjenicama koje se odnose na jednog ili više izdavalaca, kupaca odnosno prodavaca hartija od vrednosti ili o činjenicama koje se odnose na jednu ili više vrsta hartija od vrednosti, koje nisu dostupne javnosti, a mogu uticati direktno ili indirektno na izdavaoca, trgovinu hartijama od vrednosti, odnosno njihovu cenu na organizovanom tržištu.

Član 56.

Klijenti Društva i zaposleni u Društvu ne mogu sticati, kupovati, prodavati ili na drugi način raspolagati hartijama od vrednosti korišćenjem privilegovanih informacija.

Lica iz stava 1. ovog člana kojima su dostupne privilegovane informacije ne smeju ih saopštavati drugim licima, niti na osnovu njih preporučivati drugim licima da stiču, kupuju i prodaju hartije od vrednosti ili na drugi način raspolazu tim hartijama.

Zabrana manipulacije

Član 57.

Zakonom je zabranjeno:

1) klijentima i Društvu da utiču na visinu tržišne cene hartija od vrednosti kupovinom, prodajom i pozajmljivanjem hartija od vrednosti, a kojom se ne vrši promena zakonitih imalaca hartija od vrednosti;

2) klijentima da ispostavljaju Društvu naloge za kupovinu, odnosno prodaju određenih hartija od vrednosti, uz istovremeno ispostavljanje naloga za prodaju, odnosno kupovinu istih hartija, u istom broju i po istoj ceni drugom ovlašćenom učesniku na istom tržištu, kada klijenti znaju da je drugo lice ispostavilo ili da će ispostaviti nalog za kupovinu, odnosno prodaju istih hartija od vrednosti po istoj ceni, drugom ovlašćenim učesniku na istom tržištu, na osnovu prethodnog sporazuma – ako se ta radnja preduzima radi uticaja na cene na tržištu hartija od vrednosti na osnovu kojih nalogodavci ili druga lica mogu ostvarivati imovinsku korist.

Klijentima i Društvu Zakonom je zabranjeno da na organizovanom tržištu preduzimaju radnje radi:

1) povećanja cena određenih hartija od vrednosti i podsticanja drugih investitora na kupovinu tih hartija;

2) smanjenja cena određenih hartija od vrednosti i podsticanja investitora na prodaju tih hartija;

3) stvaranja privida u pogledu obima prometa hartijama od vrednosti.

Lica koja učestvuju u manipulaciji iz stava 1. i 2. ovog člana, po Zakonu, solidarno odgovaraju za štetu.

Zabrana širenja neistinitih informacija

Član 58.

Klijentima Društva i zaposlenima u Društvu Zakonom je zabranjeno da šire informacije kojima se stvara privid o činjenicama i okolnostima koje utiču ili mogu uticati na cenu hartija od vrednosti, na učesnike, na stanje ili kretanje na organizovanom tržištu, s namerom da se jedno ili više lica podstaknu na to da zaključe ili da ne zaključe ugovore o prometu hartija od vrednosti ili da ostvare, odnosno uzdrže se od ostvarivanja prava koja su u vezi sa hartijama od vrednosti.

Lica koja šire neistinite informacije iz stava 1. ovog člana, po Zakonu, solidarno odgovaraju za štetu.

Spečavanje nelojalne konkurencije

Član 59.

Društvo je dužno da samostalno ne inicira zaključivanje poslovnog odnosa sa klijentima za koje zna da su u poslovnom odnosu sa drugim brokersko-dilerskim društvom.

Društvo je dužno da, prilikom zaključenja novog poslovnog odnosa na inicijativu klijenta, posebno upozori klijenta na ovu odredbu etičkog kodeksa, kao i da traži od klijenta tačan podatak o tome da li klijent jeste ili je bio u poslovnom odnosu sa drugim brokersko-dilerskim društvom. Ukoliko je klijent u poslovnom odnosu sa drugim brokersko-dilerskim društvom ili društvima, Društvo je dužno da iste obavesti o uspostavljanju poslovnog odnosa sa klijentom.

Preuzimanje klijenta mimo procedure utvrđene odredbama ovog člana i na štetu drugog brokersko-dilerskog društva smatraće se kao kršenje etičkog kodeksa i nelojalna konkurencija.

Član 60.

U cilju sprečavanja nelojalne konkurencije, Društvo ne sme sa svojim klijentima ugovarati provizije i naknade koje su niže od provizija i naknada utvrđenih aktom Poslovnog udruženja čiji je član, odnosno koje su niže od uobičajenih na organizovanom tržištu hartija od vrednosti za određenu vrstu posla.

Manipulativne radnje

Član 61.

Zaposleni u Društvu ne smeju na bilo koji način vršiti manipulacije na tržištu, niti navoditi druga lica da to čine u cilju veštačkog formiranja cene hartija od vrednosti, što, pored ostalog, podrazumeva i sledeće aktivnosti:

- 1) sukcesivno obavljanje transakcija po višim ili nižim cenama kojima se na nekorektan način utiče na formiranje cena hartija od vrednosti;
- 2) formiranje bilo kakvog zajedničkog fonda, preko koga bi se moglo uticati na formiranje nerealne tržišne cene radi ostvarivanja dobiti;
- 3) obavljanje transakcija u kojima hartije od vrednosti ne menjaju vlasnike;
- 4) stvaranje netačne predstave o aktivnosti trgovine hartijama od vrednosti izvršavanjem niza transakcija kako bi se druga lica navela na kupovinu ili prodaju hartija od vrednosti;
- 5) navođenje drugih lica na kupovinu ili prodaju hartija od vrednosti uz obrazloženje da se očekuje porast ili pad cena hartija od vrednosti zbog operacija koje se planiraju na tržištu u cilju obaranja ili podizanja cene tih hartija;
- 6) navođenje drugih lica na kupovinu ili prodaju hartija od vrednosti iznošenjem podataka za koje se zna ili se pretpostavlja da su netačni.

Iznošenje neistinitih podataka

Član 62.

Zaposleni u Društvu ne smeju :

- 1) iznositi podatke u vezi berzanske i vanberzanske trgovine koji su neistiniti, istinite podatke iskrivljavati ili ih namerno izostavljati;
- 2) učestvovati u poslu ili aktivnosti koja se vrši sa ciljem da se prevari lice koje se bavi kupovinom ili prodajom hartija od vrednosti;
- 3) vršiti aktivnosti koje su u suprotnosti sa poslovanjem Društva;
- 4) iznositi netačne podatke i informacije o Društvu.

Poslovna tajna

Član 63.

Zaposleni u Društvu su dužni da čuvaju kao poslovnu tajnu:

- 1) privilegovane informacije koje saznaju u obavljanju svog posla i koje bi mogle uticati na cenu hartija od vrednosti;
- 2) podatke o klijentu i stanju na njegovim računima, o kojima Društvo ima saznanje u obavljanju svojih poslova.

Podaci o klijentu i njegovim računima mogu se saopštavati trećim licima samo uz pismenu saglasnost klijenta ili nadležnim državnim organima na njihov zahtev, u skladu sa Zakonom i ovim pravilima.

Obaveza čuvanja poslovne tajne traje i posle prestanka vršenja funkcije odnosno radnog odnosa.

Član 64.

Zaposleni u Društvu ne smeju trgovati određenim hartijama od vrednosti ako su u posedu privilegovanih informacija, a takođe su dužni da odbiju prijem naloga za kupovinu ili prodaju hartija od vrednosti od lica za koje smatraju da su u posedu takvih informacija.

Saopštavanje informacija klijentima

Član 65.

Zaposleni u Društvu mogu voditi razgovor sa klijentima o nezvaničnim informacijama ili informacijama koje su objavljene u okviru berzanske i vanberzanske trgovine ako se u razgovoru navede da su informacije nezvanične ili ako se navede izvor tih informacija.

Preporuke i obećanja

Član 66.

Preporuke koje zaposleni u Društvu daju klijentima moraju biti razumno obrazložene.

Kada se preporučuje kupovina ili prodaja određenih hartija od vrednosti, uz preporuku se mora navesti i informacija na kojoj se zasniva ta preporuka. Tom prilikom se mora navesti i tržišna cena hartija od vrednosti u trenutku kada je preporuka data.

Član 67.

Društvo ne sme neosnovano preporučivati klijentima sopstvene hartije od vrednosti koje su javno ponuđene na prodaju ili hartije od vrednosti pravnih lica koja su povezana sa Društvom.

Član 68.

Zaposleni u Društvu ne mogu imati udeo u dobiti iz poslova koje su obavili za svoje klijente, niti po tom osnovu obećavati ili davati bilo kakve garancije.

Sprečavanje sukoba interesa

Član 69.

U cilju sprečavanja sukoba interesa Društva i njegovih klijenata, zaposleni u Društvu su dužni da daju podatke Društvu o svom vlasništvu nad hartijama od vrednosti.

Lica iz stava 1. ovog člana dužna su da dostave obaveštenje Društvu u pisanom obliku o svojoj nameri da kupuju ili prodaju hartije od vrednosti pre ispostavljanja naloga za kupovinu odnosno prodaju hartija od vrednosti na organizovanom tržištu.

Obaveštenje o nameri kupovine ili prodaje hartija od vrednosti sadrži: vrstu, količinu i cenu hartija od vrednosti te naziv i sedište brokersko – dilerskog društva preko kojeg će se izvršiti kupovina ili prodaja hartija od vrednosti na organizovanom tržištu.

Primanje poklona

Član 70.

Zaposleni u Društvu ne smeju primati niti davati poklone, osim onih koji se daju u marketinške svrhe, uobičajene u poslovnom svetu.

Javna saopštenja i oglašavanje

Član 71.

Saopštenje vezano za obavljanje poslova Društva namenjeno javnosti ili klijentima može dati samo lice za to ovlašćeno.

Zaposleni u Društvu su dužni da komuniciraju sa javnošću u skladu sa uobičajenim standardima.

ŽOva lica ne smeju davati:

- 1) informacije u kojima su izostavljene materijalne činjenice;
- 2) neistinite i nepotpune izjave koje mogu dovesti do zabune u vezi sa obavljanjem poslova Društva;
- 3) predviđanja o kretanju trgovine hartijama od vrednosti, ako pri tom ne navedu da su u pitanju samo predviđanja.

Član 72.

Društvo je dužno da prilikom javnog oglašavanja, u komuniciranju sa medijima, kao i prilikom prezentacija svojih usluga, vodi računa o ugledu struke i interesima drugih ovlašćenih učesnika na tržištu hartija od vrednosti, pa se u skladu sa tim ne smeju koristiti formulacije koje ističu Društvo, a eliminišu druge učesnike, kao na primer: «jedini, najbolji, bolji od drugih, isključivi i sl. «

ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Član 73.

Društvo je odgovorno klijentu za štetu, u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima, koja nastane u pružanju usluga iz predmeta poslovanja Društva, a naročito za štetu koju prouzrokuje:

- povredom poverljivosti podataka do kojih dođe u obavljanju poslova sa tim klijentom,
- neizvršenjem, odnosno nepravilnim ili neblagovremenim izvršenjem naloga,
- neizvršenjem unosa, odnosno nepravilnim unosom naloga,
- davanjem nezakonitih i netačnih naloga za upis prava koje su predmet upisa u Centralni registar.

Član 74.

Klijenti su odgovorni Društvu za štetu u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima koja nastane zbog netačnih podataka i dokumentacije koju su dostavili Društvu, neizvršenjem obaveza na dan saldiranja po zaključenim transakcijama i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 75.

Inicijativu za izmenu, odnosno dopunu Pravila poslovanja mogu podneti:

- 1) osnivač
- 2) direktor.

O pokrenutoj inicijativi za izmenu, odnosno dopunu Pravila poslovanja izjašnjava se Direktor društva.

Ako Direktor društva prihvati inicijativu, donosi Odluku o sprovođenju postupka za izmenu, odnosno dopunu Pravila poslovanja.

Predlog izmene, odnosno dopune Pravila poslovanja utvrđuje Direktor društva.

Član 76.

Skupština akcionara donosi odluku o izmeni, odnosno dopuni Pravila poslovanja na način i po postupku koji je utvrđen za njihovo donošenje.

Član 77.

Danom primene ovih Pravila prestaju da važe Pravila o poslovanju Brokerskodilerskog društva „PLATFORMA“ D.O.O. Beograd od 27/02/2006 godine.

Član 78.

Odložena primena pojedinih odrebi

Odredbe kojom se kao delatnost društva utvrđuju poslovi investicionog savetnika primenjivaće se od dana kada društvo ispuni uslov iz člana 127 stav 4 Zakona za obavljanje navedene delatnosti.

Član 79.

Ova pravila stupaju na snagu nakon davanja saglasnosti od starne Komisije za hartije od vrednosti.

Osnivač
GOODWIN CONSULTANTS LLC USA